

Olvasás-szövegértés fejlesztése

Ötletek – saját gyakorlatból, az OFI újgenerációs olvasókönyvéhez
kapcsolódva

(1.osztály)

Feladataink

- szókincs gyarapítása
- a használt szavak jelentésrétegeinek, stílusértékének és különféle használatainak megismertetése és tudatosítása
- különféle kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó tevékenységek
- változatos és egyre magasabb szinten történő gyakoroltatás

Feladataink

- az ösztönös nyelvtudás a formálása, a nyelvi tudatosság fejlesztése
- a szorongásmentes, motivált nyelvi fejlődési környezet megteremtése
- szövegelemző és -értelmező együttgondolkodás
- az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása

Az értő olvasás feltételei

- a vizuális dekódolás pontossága
- a betű–beszédhang kapcsolat felismerése, illetőleg tudatos alkalmazása
- a vizuális bemeneten alapuló beszédészlelési folyamatok jó működése
- a mentális lexikon megfelelő aktiválása

- a morfológiai jegyek és a szintaktikai szerkezetek felismerése
- elvárt asszociációs működések (rész–egész viszony, összefüggések, logikai műveletek, következtetések stb.), azaz a grammatikai és jelentéstani szerkezetek egymáshoz viszonyított megértése és értelmezése
- mindehhez jó munkamemória és hosszú távú memória, valamint egyfajta belső időzítés (kívánt feldolgozási tempó) szükséges

A szövegfeldolgozás szintjei

- a szavak jelentésének megértése
- mondatok megértése
- utasítások értelmezése, átfogalmazott utasítások felismerése
- szövegrészek vizsgálata
- a szöveg egészének vizsgálata
- tájékozódás a szövegben

Lehetőségek az eseményképek izgalmas felhasználására

Puzzle-készítés:

<https://www.jigsawplanet.com/>

Példa:

[Egy hosszú nap története](#)

A kép alkalmas arra, hogy az érdekes, vicces, lehetetlen dolgokat is megkeressük rajta. Ez egy olyan érzelmi plusz, ami a könnyebbé teszi a mondat- és szövegalkotást.

„Reggeli rohanás”

- Reggeli rohanás

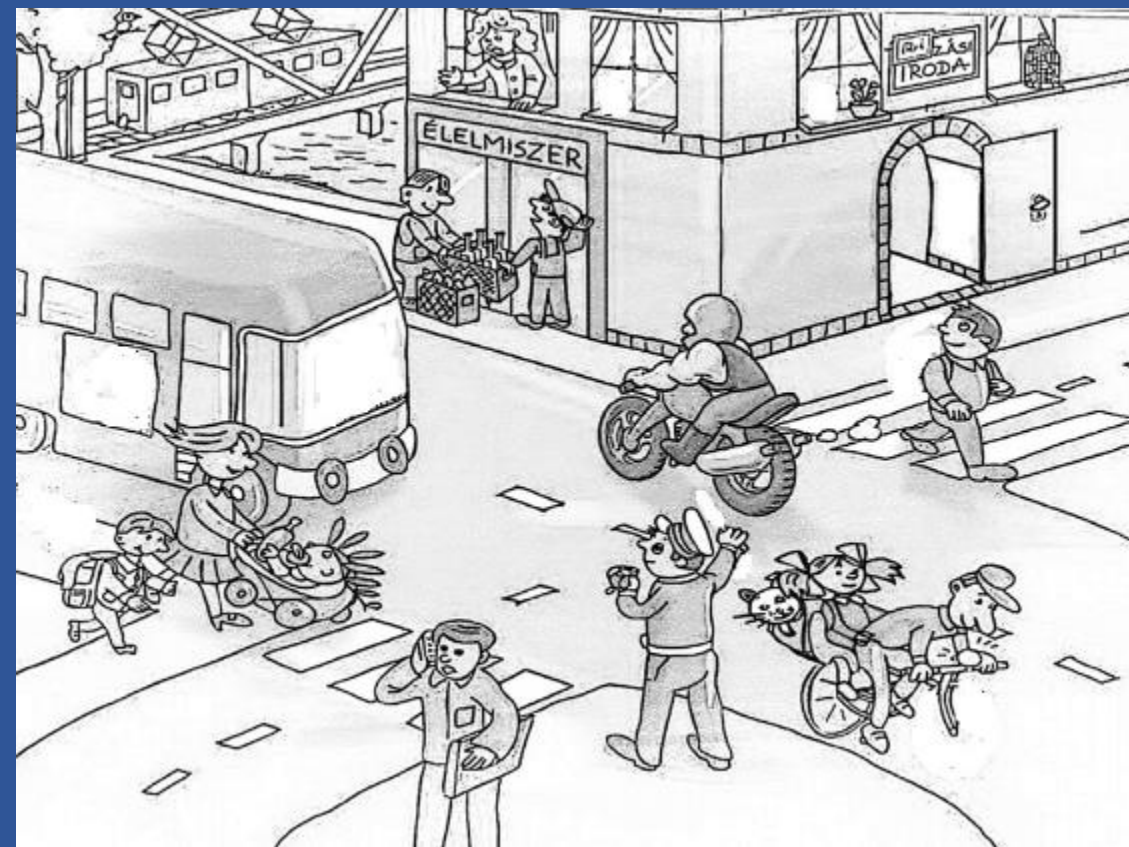
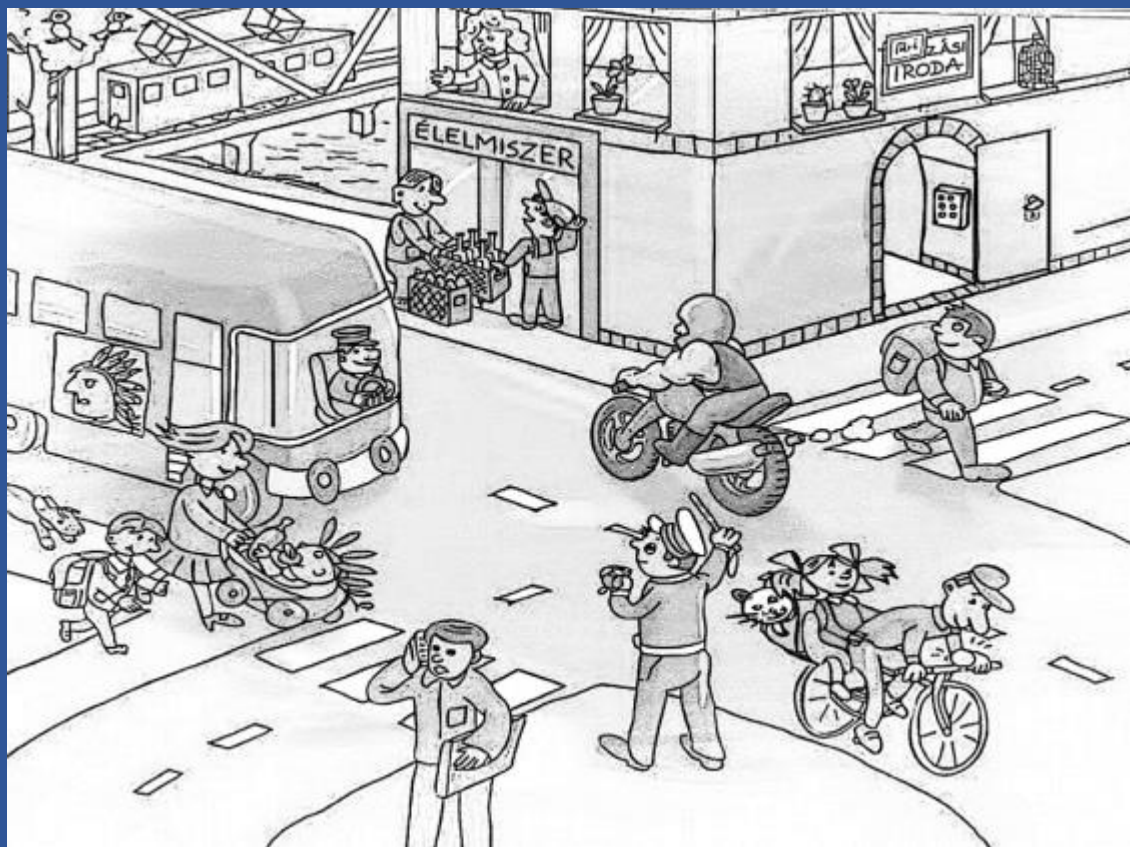
A kép kapcsán a gyerekek saját reggeli készülődésüket (események sorrendje, feladatok) is el tudják mondani.

A képből különbségkereső készíthető.

Hogyan készíthetünk különbségkeresőt?

A különbségek megnevezése észrevétlen szövegalkotás.

Tankocka a hangok felismeréséhez:

Tankocka

Eseményképek a
történetmeséléshez

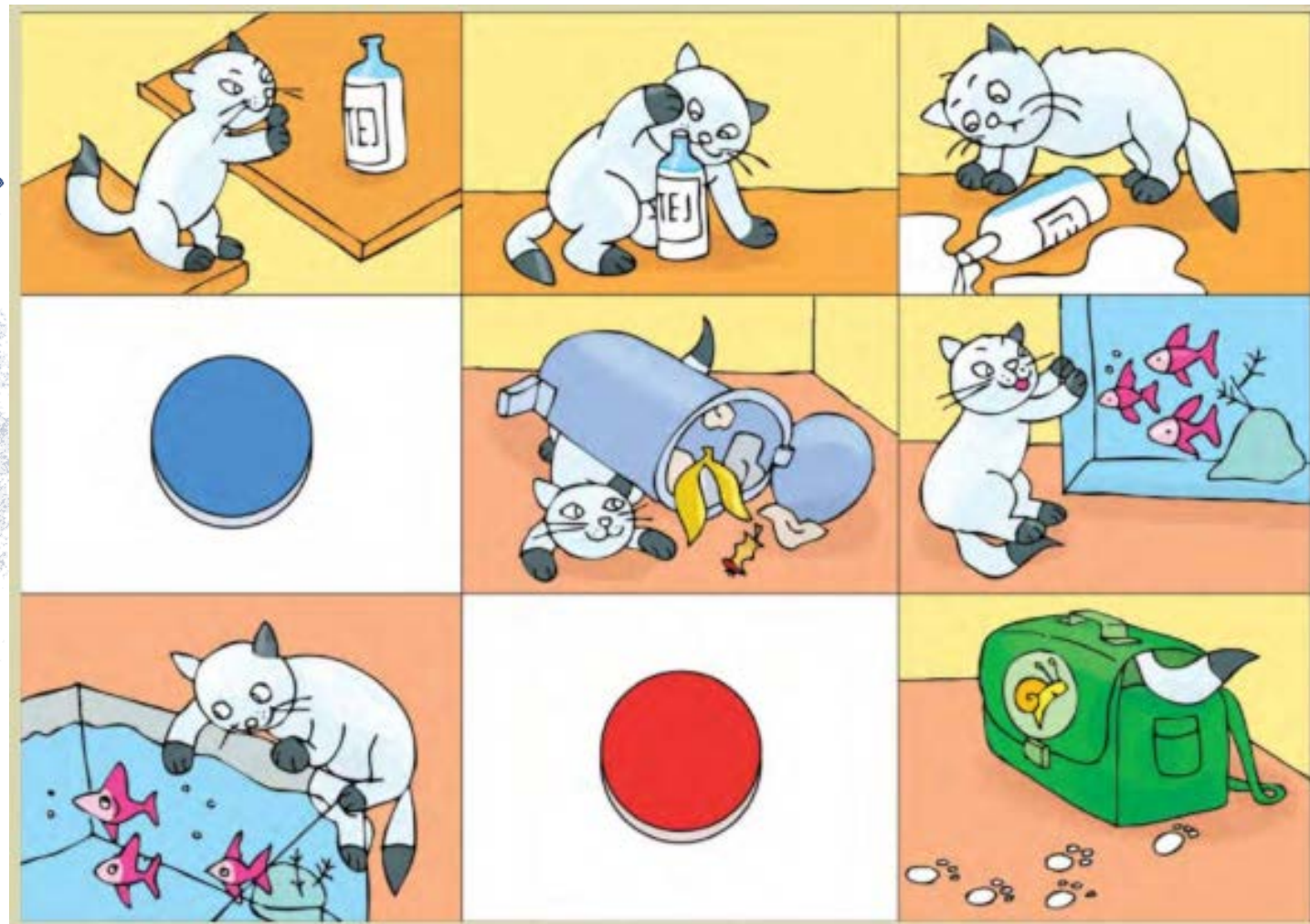

Készíthetünk hozzá tankockát, ahol a sorrendet a gyerekek állítják fel.

[tankocka](#)

Már első osztály elején próbálkozzunk meg azzal, hogy a történetet E/1. személyben, az egyik szereplő szemszögéből meséljék el! A nézőpontváltás az ön- és társismeret, az érzelmi intelligencia fejlesztése szempontjából is fontos.

Kicsit nehezítve: Mi történetet a hiányzó képeken?

A szövegértést- szövegalkotást segíti, ha

- Igaz és hamis állításokat mondunk a képről.
- A gyerekek mozdulatokkal jelzik hogy igaz-e vagy hamis.
- Néhány mondat után adjuk át a lehetőséget: mondhatnak hamis mondatokat (ez sokkal motiválóbb, humoros), majd a következőnek kijavítva kell mondania.
- Csak a legvégén mondhatnak igaz mondatokat a képről. Egymásra is figyelniük kellett és még jól is szórakoztak.

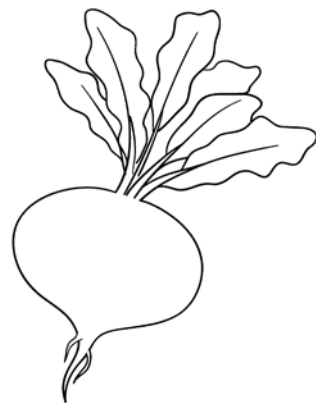
A kakaska és a pipe

A láncmesét
érdemes
dramatizálni!

Ha egy mesének több változata is van (pl. verses mese formájában), érdemes megmutatni!

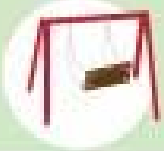
Hon-nan ú-szott el a hal?
– A hal a há-ló-tól ú-szott el.

Ho-vá lép No-é-mi?
– No-é-mi a ház-hoz lép.

Ho-vá száll a hol-ló?
– A hol-ló a hin-tá-hoz száll.

Hon-nan ú-szott el Haj-ni?
– Haj-ni a ha-jó-tól ú-szott el.

Ho-vá sé-tál He-ni?
– He-ni a ma-jom-hoz sé-tál.

Hon-nan sé-tált el He-lén?
– He-lén az asz-tal-tól sé-tált el.

h-n differenciálás

A könyv javaslata: a mondatok elolvasása után párokban (csoportokban) egy-egy mondatpár eljátszása.

Kiegészítő lehetőségek:

- Plusz mondatok írása, amit csak az a két gyerek ismer, akik megkapják, eljátsszák. A többieknek ki kell találniuk, mit játszanak el.
- Mivel minden kis szövegben valamilyen mozgás és irány szerepel (hol a kiindulás, hol a cél van megnevezve), így erre is figyelni kell.
- Meg kell keresni a mondatban, hogy ki/mi mozog és honnan vagy hová.
- A kiemelés tanári segítséggel történik, majd szókétyákkal kerül a táblára.

hal

há-ló

ház

No-é-mi

hol-ló

hin-ta

Haj-ni

ha-jó

He-ni

ma-jom

He-lén

asz-tal

hol-ló

hin-ta

No-é-mi

ház

há-ló

hal

He-ni

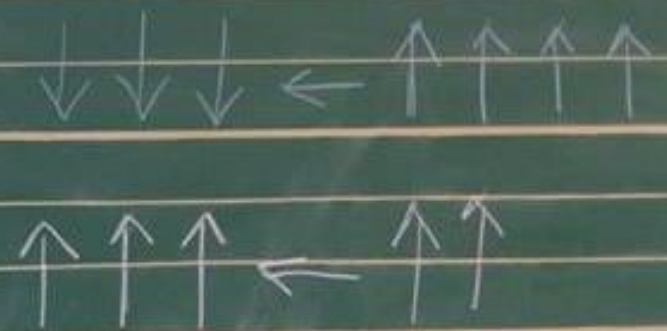
ma-jom

ha-jó

Haj-ni

asz-tal

He-lén

hal			He-ni	
He-lén		hol-ló		No-é-mi
	Haj-ni		asz-tal	
ma-jom		há-ló		ha-jó
ház			hin-ta	

Kis figurákkal
leléphetjük vagy
padlórobottal
programozhatjuk
a mozgássort!

ház

ma-jom

Haj-ni

He-lén

hal

há-ló

hol-ló

asz-tal

No-é-mi

ha-jó

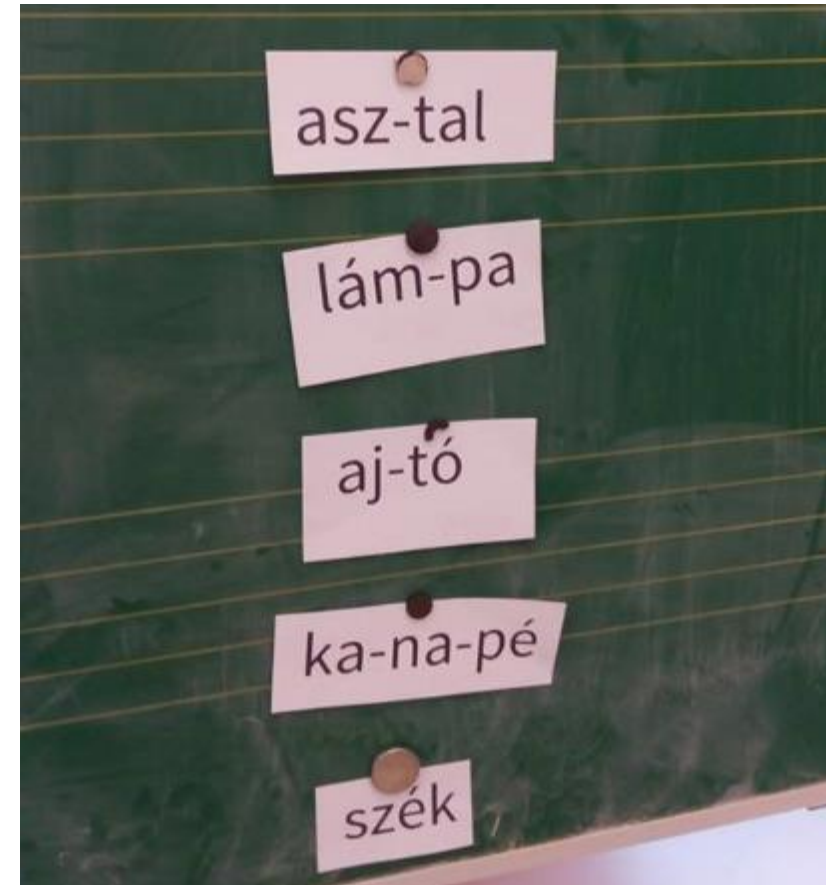
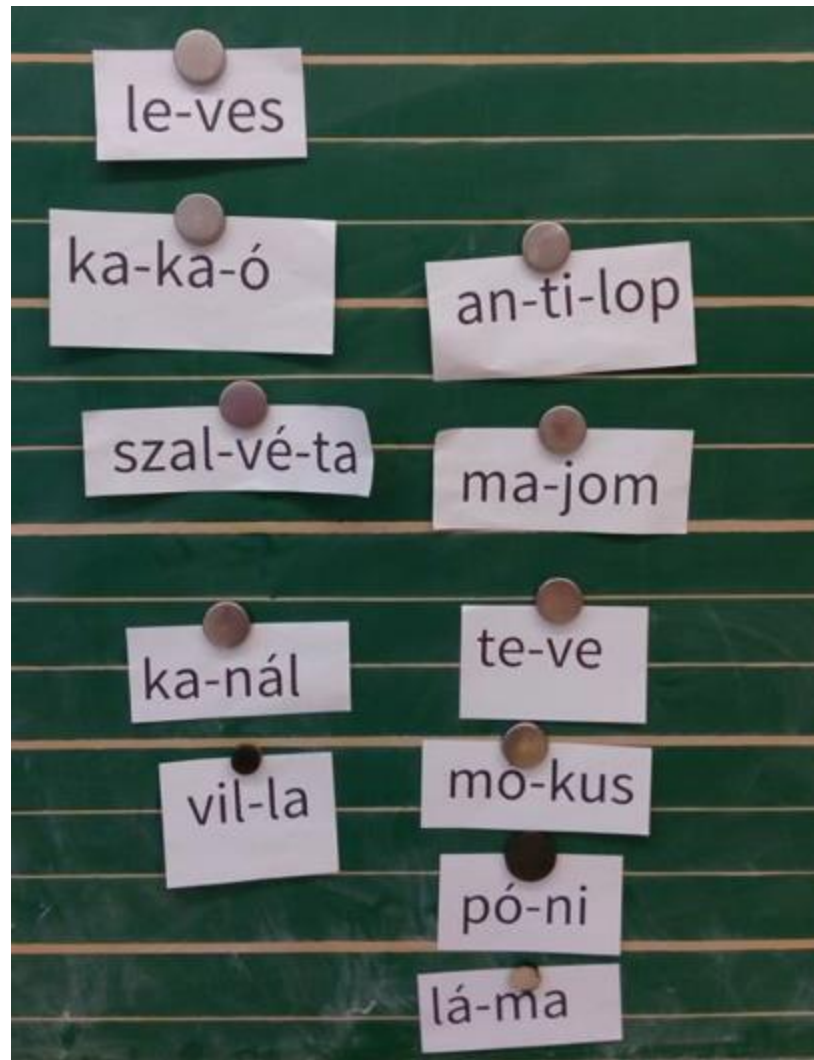
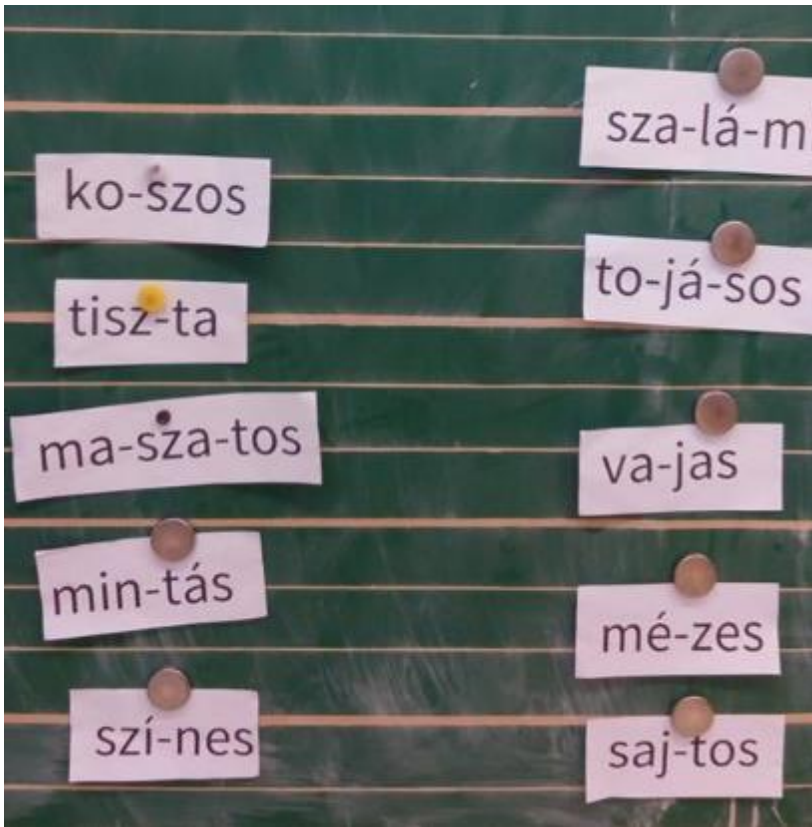
hi

A gyors,
„pásztázó”,
válogató
olvasást
fejleszti
játékos
formában a
Bingó.

vil-la	mó-kus	le-ves	min-tás	aj-tó
te-ve	va-jas	mé-zes	szí-nes	ma-sza-tos
asz-tal	ko-szos	szal-vé-ta	ka-ka-ó	to-já-sos
an-ti-lop	pó-ni	ka-nál	ka-na-pé	lá-ma
tisz-ta	lám-pa	saj-tos	sza-lá-mis	ma-jom

Lehetőségek a tanórai felhasználásához

- Kettős körbe állva páronként felolvassák egymásnak a kiosztott szókétyákat – a belső kör mindig eggyel tovább lép. Így rövid idő alatt a kétyák legalább felét elolvassák.
- Olyan párt választanak maguknak, akikkel van közös tulajdonságuk. A párok nagyobb csoportokat is alkothatnak. A párválasztást indokolják, ezzel segítik a nagyobb csoportok kialakulását.
- A szókétyák csoportonként a táblára kerülnek.

- (A tábla behajtásával) a szókérttyákat elrejtjük és kérdéseket teszünk fel.
  - *Milyen lehet a kenyér?*
  - *Mi lehet a szobában?*
  - *Mi lehet az asztalon?*
  - *Milyen állat van az állatkertben?*
  - *Milyen lehet a ruhád?*
- Fel kell idézniük az egy csoportba tartozó szavakat.
- Az óra végén le tudjuk játszani a bingót – addigra a szavakat már nagyon sokszor kimondták, elolvasták, hallották.

[Így játszom a bingót!](#)

gép

súg

gól

víg

még

jég

gőz

gáz

géz

szög

gaz

mag

lég

vég

szag

gém

Szavak keresése különböző szempontok szerint

Nyu-lak min-de-nütt él-nek a vi-lá-gon. Hosz-szú fü-le-ik-ke-l jól hal-la-nak. Für-gék, ha el-len-sé-get lát-nak, pil-la-na-tok a-latt el-isz-kol-nak. Tal-puk sző-rös.

Mit gon-dolsz, mi-ért sző-rös a tal-puk?

A nyu-lak sok-fé-lék. A tör-pe-nyúl pi-ci, mint a te-nye-red. Az ó-ri-ás nyúl ak-ko-ra, mint a kis-ma-lac. Az ü-re-gi nyúl a föld a-lá tud rej-tőz-ni. Míg a me-ze-i nyúl a fel-szí-nen ma-rad, ha ül-dö-zik.

Mi-től fél-nek a nyu-lak?

Mi a különbség a két állat között? Mondd el a szöveg alapján!

A nyuszt és a nyest kö-ze-li ro-ko-nok.

A nyuszt nap-pal, a nyest éj-jel in-dul va-dász-ni.

A nyuszt sze-ret fá-ra mász-ni, a nyest a föl-dön va-dá-szik.

A szókincsbővítés, így a szövegértés fejlesztésének egyik jó eszköze az interaktív szófelhő.

- [szófelhő](#)

